

Dnro V/20616/2024

22.05.2024

Tupakkatuotteiden ja nikotiininesteiden vähittäismyyntilupahakemuksen ja tukkumyynti-ilmoituksen täyttöohje

Yleistä tupakkatuotteiden ja nikotiininesteiden vähittäismyyntin luvanvaraisuudesta ja tukkumyyntin ilmoituksenvaraisuudesta

Tupakkalain (549/2016) 44 §:n mukaan tupakkatuotteita ja nikotiininesteitä saa myydä tai muutoin luovuttaa vain kunnan myöntämän vähittäismyyntiluvan perusteella. Lupa on myyntipaikka- ja luvanhaltijakohtainen. Samalla luvalla voidaan myydä sekä tupakkatuotteita että nikotiininesteitä. Niiden elinkeinonharjoittajien, joilla on vanhan tupakkalain (693/1976) mukainen vähittäismyyntilupa, on kuitenkin tehtävä ilmoitus kunnalle ennen nikotiininesteiden vähittäismyyntin aloittamista.

Tupakkatuotteiden ja nikotiininesteiden tukkumyyntin harjoittaminen edellyttää tupakkalain 50 §:n mukaan asiasta kirjallista ilmoitusta.

Myyntilupaa haetaan tupakkatuotteiden ja nikotiininesteiden myyntipaikan sijaintikunnalta. Luvan vähittäismyyntiin liikkuvassa liikennevälineessä myöntää kuitenkin luvanhakijan kotikunta. Ilmoitus nikotiininesteiden vähittäismyyntistä tehdään vähittäismyyntiluvan myöntäneelle kunnalle. Myyntilupa on pidettävä asiakkaiden nähtävillä myyntipisteessä.

Vähittäismyyntiluvan haltijan on ilmoitettava kunnalle lupahakemuksessa tai nikotiininesteiden vähittäismyyntiä koskevassa ilmoituksessa ilmoitettujen tietojen muutoksista ja myynnin lopettamisesta.

Tukkumyynti-ilmoitus tehdään myyntipaikan sijaintikunnalle. Vastaava ilmoitus on tehtävä ennen kuin toimintaa olennaisesti muutetaan ja kun toiminta lopetetaan.

Sähköisesti lähetetty vähittäismyyntilupahakemus/tukkumyynti-ilmoitus ohjautuu asiointista automaattisesti oikean kunnan viranomaisen käsiteltäväksi. Elinkeinoharjoittaja voi jättää hakemuksen kirjallisena myös suoraan kunnalle. Kuntien yhteystiedot voi tarkistaa Valviran verkkosivulta osoitteesta www.valvira.fi/tupakka/tupakkalain-ohjaus valitsemalla myyntipaikan sijaintikunnan nimen sivulla olevasta valikosta.

Määritelmät

Tupakkatuotteella tarkoitetaan kulutukseen sopivaa, tupakasta (nicotiana) kokonaan tai osittain koostuvaa tuotetta (tupakkalain 2 §:n 1 momentin 1 kohta).

Nikotiininesteellä tarkoitetaan nikotiinia sisältävää nestettä, joka on tarkoitettu höyrystettäväksi sähkösavukkeen avulla ja jonka nikotiinipitoisuus on enintään 20 milligrammaa millilitrassa ja jolla ei ole lääkelain (395/1987) 3 §:n 1 momentin mukaista käyttötarkoitusta (tupakkalain 2 §:n 1 momentin 19 kohta).

Myyntipaikalla tarkoitetaan paikkaa, jossa tupakkatuotteiden vähittäismyyntiä harjoitetaan. Tupakkatuotteiden vähittäismyyntilupa on tupakkalain 44 §:n 1 momentin mukaan myyntipaikkakohtainen eli jokaiselle tupakkatuotteiden myyntipaikalle on haettava erillinen vähittäismyyntilupa.

Myyntipisteellä tarkoitetaan myyntipaikassa olevaa asiakaspalvelupistettä, josta luovutetaan tai myydään tupakkatuotteita tai nikotiininesteitä (tupakkalain 2 §:n 1 momentin 33 kohta).

Lomakkeen täyttöohjeet

Yleisesti eri lomakkeista ja toiminnan muutosilmoituksista

Uusi myyntilupahakemus ja tukkumyynti-ilmoitus on mahdollista tehdä kahdella eri tavalla, sähköisen asiointipalvelun kautta ja kirjallisella lomakkeella. Sähköistä asiointia suositellaan käytettäväksi ensisijaisesti.

Toistaiseksi ilmoitusta nikotiininesteiden vähittäismyynnistä tai vähittäismyyntilupahakemuksessa ilmoitettujen tietojen muutoksista ja myynnin lopettamisesta ei voi tehdä sähköisen asiointipalvelun lomakkeilla, vaan se on toimitettava kunnalle kirjallisena. Muutosilmoituksia koskevissa asioissa tulee olla yhteydessä asiaa hoitavaan valvontayksikköön (esim. sähköpostilla). Asiaa hoitavan valvontayksikön tiedot löytyvät esimerkiksi vähittäismyyntilupaa koskevasta päätösasiakirjasta.

Muutostilanteissa kunnalle tulee ilmoittaa muun muassa kyseessä olevan luvan/ilmoituksen myyntitunnus, muutoksen aihe sekä toteuttamisajankohta. Jos kyseessä on ilmoitus myyntipaikan nimenmuutoksesta, merkitään myös myyntipaikan entinen nimi muutosilmoitukseen. Jos kyseessä on tupakkatuotteiden ja nikotiininesteiden vähittäismyynnin lopettaminen tai tukkumyynnin lopettaminen, kerrotaan valvontayksikköön myynnin lopettamisajankohta ja myyntitunnus, jota lopettaminen koskee.

Sähköisen asiointipalvelun etusivu

Sähköinen asiointipalvelu on tarkoitettu ainoastaan uusia vähittäismyyntilupia ja tukkumyynti-ilmoituksia varten. Kirjautuminen lomakkeelle tehdään suomi.fi - tunnuksilla. Sähköisen asiointipalvelun vasemmalla laidalla on myyntilupahakemuksen ja tukkumyynti-ilmoituksen jättämiseen tarvittavat tiedot. Oikealla laidalla on ohjeistus etenemisjärjestyksestä lomakkeen täyttämiseksi. Sivun alalaidasta tulee valita täytettävä lomake. Vaihtoehtoina on tehdä hakemus toistaiseksi voimassa olevasta vähittäismyyntiluvasta, määräaikaisesta vähittäismyyntiluvasta tai ilmoitus tukkumyynnin aloittamisesta.

Määräaikainen vähittäismyyntilupa voidaan myöntää, jos toiminta on luonteeltaan määräaikaista. Määräaikainen lupa voidaan myöntää enintään yhden vuoden ajaksi. Jos myyntilupaa haetaan määräaikaisena, hakemuksessa on ilmoitettava aika, jolle lupaa haetaan. Uutta lupaa haettaessa ilmoitetaan toiminnan suunniteltu aloittamispäivä.

Yhteyshenkilön yhteystiedot

Sähköisessä asiointissa Suomi.fi -kirjautumisen jälkeen kirjautuneen henkilön nimi tulee lomakkeelle automaattisesti. Lomakkeeseen merkitään yhteys henkilön yhteystiedot.

Kunnan valvontaviranomaisen allekirjoittama lupapäätös ja muutoksenhakuohje lähetetään tiedoksi hakijalle. Lupapäätöksen liitteenä lähetetään myyntilupa-asiakirja, joka on laitettava esille jokaiseen tupakkatuotteiden ja nikotiininesteiden myyntipisteeseen. Päätös lähetetään vain lomakkeella ilmoitettuun sähköpostiosoitteeseen, jollei lomakkeella ole valittuna toimitusta postitse. Myyntilupa-asiakirja toimitetaan valvontayksiköstä riippuen sähköpostin sijaan postitse.

Kunta ei tee tukkumyyntiä koskevan ilmoituksen johdosta päätöstä. Kunta ilmoittaa viipymättä ilmoituksen jättäjälle ottaneensa vastaan tukkumyyntiä koskevan ilmoituksen sähköpostitse. Tukkumyynnistä ei saa päätös- tai myyntilupa-asiakirjaa.

Sähköistä lomaketta käytettäessä asiamiehen valtakirjaa ei tarvitse toimittaa myyntiluvan hakemiseen tai ilmoituksen tekemiseen. Näissä tapauksissa asiamiehen toimivallasta on annettava selvitys sähköisen lomakkeen selvitys tietojen täyttäjän toimivallasta -kentässä. Viranomainen voi kuitenkin määrätä valtakirjan toimitettavaksi, jos viranomaisella on aihetta epäillä asiamiehen toimivaltaa tai sen laajuutta (laki sähköisestä asiointista viranomaistoiminnasta (13/2003), 9 §:n 2 momentti).

Hakijan yhteystiedot

Hakijan/ilmoittajan on oltava täysi-ikäinen, sillä yhtenä luvan myöntämisen edellytyksenä on hakijan täysi-ikäisyys. Tupakkatuotteiden ja nikotiininesteiden vähittäismyyntilupa voidaan myöntää yhteisölle tai henkilölle (yksityinen elinkeinonharjoittaja). Lomakkeeseen on merkittävät tiedot hakijan/ilmoittajan nimestä tai yhteisön toiminimestä (yhteisön kaupparekisteriotteen mukainen nimi), yhteystiedoista sekä yritys- ja yhteisötunnuksesta (Y-tunnus). Mikäli käytetään sähköistä lomaketta, hakijalla/ilmoittajalla on oltava Y-tunnus jo silloin, kun hakemus/ilmoitus saatetaan vireille.

Laskutustiedot

Sähköisellä hakemuslomakkeella laskutusosoite valitaan laskutusosoite -valikosta. Hakija/ilmoittaja, joka haluaa käyttää verkkolaskua, on täytettävä lomakkeeseen verkkolaskuosoite ja -operaattori. Verkkolaskutus toimii ainoastaan silloin kun asianomaisessa kunnassa on käytössä verkkolaskutus,

muussa tapauksessa lasku lähetetään yrityksen postiosoitteeseen. Valitsemalla valikosta erillisen laskutusosoitteen, aukeaa täytettäväksi erillinen kohta postiosoitteelle ja postinumerolle sekä postitoimipaikalle.

Myyntiä koskevat tiedot

Hakijan/ilmoittajan tulee vahvistaa tutustuneensa toimintaa käsittelevään lainsäädäntöön ja viranomaisten ohjeisiin ennen hakemuksen/ilmoituksen lähettämistä. Myyntiluvanhaltija tai tukkuilmoituksen tehnyt elinkeinonharjoittaja on vastuussa toimintansa lainmukaisuudesta, ja mahdolliset lakisääteiset seuraamukset lainvastaisesta toiminnasta kohdistuvat edellä mainittuihin.

Myyntin aloittaminen

Lomakkeella tulee ilmoittaa toivottu myyntin aloittamisen ajankohta. Vähittäismyynnissä voi valita vaihtoehdoksi aloittamisen mahdollisimman pian luvan myöntämisen jälkeen tai ilmoittaa päivämäärän, jolloin luvanvaraisten tuotteiden myynti on tarkoitus aloittaa. Vähittäismyyjä voi ostaa tukuilta tupakkatuotteita ja nikotiininesteitä myyntiin, vasta myyntiluvan myöntämisen jälkeen. Tukkumyynti-ilmoituslomaketta täyttäessä tulee ilmoittaa ainoastaan myyntin aloituspäivämäärä.

Myyntipaikan tiedot

Lomakkeeseen merkitään tupakkatuotteiden ja nikotiininesteiden vähittäismyyntipaikan tai tukkumyyntipaikan nimi (markkinointinimi), käyntiosoite, liikkeen tyyppi, sijaintikunta ja muut yhteystiedot. Liikkuvan liikennevälineen tietoihin tulee lisäksi kirjata yksilöintitieto esimerkiksi auton rekisterinumero tai junan yksilöintitunnus.

Liikkeen tyyppinä erikoisliikkeellä tarkoitetaan sellaista erillisellä sisäänkäynnillä varustettua lähes yksinomaan tupakkalaissa tarkoitettuja tuotteita myyvää vähittäismyyntipaikkaa, jossa myytäviä tuotteita ja niiden tavaramerkkejä ei voida nähdä vähittäismyyntipaikan ulkopuolelta.

Jos tupakkatuotteiden ja nikotiininesteiden vähittäismyyntilupaa haetaan useammalle kuin yhdelle myyntipaikalle, on erillisillä hakemuksilla haettava jokaiselle myyntipaikalle oma myyntilupa.

Myyntipisteet

Hakijan/ilmoittajan on annettava selvitys myyntipaikassa sijaitsevien myyntipisteiden lukumäärästä. Myyntipisteellä tarkoitetaan kassaa tai muuta

asiakaspalvelupistettä. Myyntipisteiden lukumäärä merkitään kunkin tuoteryhmän alle, riippuen siitä kuinka monelta myyntipisteeltä kyseisiä tuotteita myydään. Esimerkkinä, jos myyntipaikassa on kaksi kassaa, joista molemmista myydään sekä tupakkatuotteita että nikotiininesteitä, kirjataan molempiin kohtiin lukumäärä 2.

Selvitys tupakkalain alaisten tuotteiden sijoittelusta myyntipisteessä

Elinkeinonharjoittajan tulee antaa lomakkeessa selvitys tupakkatuotteiden, tupakan vastikkeiden, tupakointivälineiden, sähkösavukkeiden ja nikotiininesteiden sijoittelusta myyntipisteessä. Selvitys on siten annettava kaikista niistä tuotteista, joiden myynti alaikäisille on kielletty.

Tuotteiden sijoittelussa on otettava huomioon tupakkalain 71 §:ssä säädetty vähittäismyyntiä koskeva esilläpitokielto sekä muut tupakkalain tuotteiden sijoittelua koskevat säännökset, kuten esimerkiksi 68 §:n markkinointikielto sekä 55 §:n edellytys ostotilanteen jatkuvasta valvonnasta.

Tupakkatuotteiden, tupakan vastikkeiden, sähkösavukkeiden, nikotiininesteiden ja niiden tavaramerkkien esilläpito on kielletty tupakkatuotteiden, tupakan vastikkeiden, tupakointivälineiden, tupakkajäljitelmiä, sähkösavukkeiden sekä nikotiininesteiden vähittäismyynnissä (tupakkalain 71 §). Esilläpitokielto ei koske sellaisia tupakointivälineitä ja tupakkajäljitelmiä, joissa ei ole tupakkatuotteiden, tupakan vastikkeiden, sähkösavukkeiden tai nikotiininesteiden tavaramerkkejä.

Tuotteet ja niiden tavaramerkit saavat kuitenkin olla esillä sellaisessa erillisellä sisäänkäynnillä varustetussa myyntipaikassa, jossa myytäviä tuotteita ja niiden tavaramerkkejä ei voida nähdä vähittäismyyntipaikan ulkopuolelta. Tällaisia myyntipaikkoja ovat muun muassa nk. tupakkakaupat tai sähkösavukkeisiin erikoistuneet myymälät jäljempänä erikoisliike). Esilläpitokielto ei lähtökohtaisesti koske myöskään tukkumyymälöitä. Mikäli tukkumyyntipaikka kuitenkin harjoittaa myös tupakkalain alaisten tuotteiden vähittäismyyntiä, esilläpitokielto koskee tältä osin myös tukkumyymälää.

Siltä osin kuin tupakkalain alaisten tuotteiden esilläpito on sallittua, on esilläpidossa ja tuotteiden sijoittelussa kuitenkin huomioitava tupakkalain markkinointikielto (tupakkalain 68 §) ja Valviran mainonnallista esillepanoa ja sijoittelua koskeva ohjeistus (ks. alla). Tällöin kyseessä voi olla muun muassa tupakkalain alaisten tuotteiden esillepano erikoisliikkeessä tai tukkumyymälöissä.

Tuotteiden sijoittelu ja esillepano on mainonnallista muun muassa seuraavissa tapauksissa:

- yksi tuote tai osa tuotteista erotetaan omaan hyllyynsä tai tuotteiden näkyvyyttä korostetaan jollain tavalla.
- tuotteet on aseteltu lastentuotteiden tai pääasiallisesti alle 18-vuotiaita kiinnostavien tuotteiden (makeiset, sarjakuvat yms.) välittömään läheisyyteen (harkinnassa tulee huomioida myyntipaikan koko).
- yksittäisen tuotteen hintaa korostetaan jollain tavalla.
- tupakkalain alaisten tuotteiden nimet tai muut tunnukset ovat esillä muualla kuin vähittäismyyntipakkauksissa.
- myyntipaikassa käytetään ilmoituksia, joissa on mainonnallisia iskulauseita.
- vähittäismyyntipakkausten lakisääteiset terveyshaittavaroitukset peitetään.
- terveyshaittavaroitusten näkyvyyttä ostotilanteessa muuten vaikeutetaan.
- alaikäisten huomion kiinnittämiseksi käytetään näytettävää K-18-merkintää.
- lakisääteinen myyntikieltoilmoitus on taka-alalla tai sen teksti on muita opasteita tai K-18 - merkintää pienemmällä kirjasimella.

Edellä olevat esimerkit perustuvat Valviran tupakkalainsäädännön nojalla tekemiin ratkaisuihin.

Tupakkatuotteiden ja nikotiininesteiden vähittäismyyntipisteessä on oltava myynnin ikärajoista kertova ilmoitus, joka on asiakkaiden hyvin havaittavissa (tupakkalain 53 §). Myyntikieltoilmoitus sijoitetaan kuhunkin tupakkatuotteiden ja nikotiininesteiden myyntipisteeseen.

Jos luvanhaltijan tai tukkumyyjän tuotevalikoimassa tapahtuu myöhemmin muutos, tämä on velvollinen ilmoittamaan muutoksesta luvan myöntäneelle kunnalle. Tieto on olennainen kunnan kannalta, sillä valvontamaksun määrä riippuu siitä, myydäänkö myyntipaikassa pelkästään tupakkatuotteita tai nikotiininesteitä vai kumpaakin tuoteryhmää. Tieto kertoo kunnalle myös myyntipaikan valvontatarpeen laajuuden. Esimerkiksi jos luvanhaltija on ilmoittanut myyntilupaa hakiessaan myyvänsä vain tupakkatuotteita ja laajentaa myyntiä myöhemmin nikotiininesteisiin, muutoksesta on ilmoitettava kunnalle.

Selvitys myyntipisteiden sijainnista

Jos kyseessä on alueeltaan laaja myyntipaikka esim. laaja alue tai tila, jolla myyntipisteiden sijainti ei ole tavallisesti ennakolta tiedossa, esimerkiksi festivaalialue on lomakkeessa ilmoitettava, missä myyntipisteet sijaitsevat myyntipaikassa. Mikäli liikkeen tyyppi on valittu ”muu, mikä?” tulee lomakkeeseen liittää myyntipaikan pohjapiirros, johon on merkitty myyntipisteiden sijainnit. Pohjapiirroksen avulla lupaa käsittelevä viranomaisen voi arvioida, ovatko myyntipisteet sijoitettu siten, että tuotteiden ostotilannetta voidaan jatkuvasti valvoa.

Vähittäismyyntilupahakemuksen/ tukkumyynti-ilmoituksen lähettäminen

Kun sähköinen lomake on täytetty kerralla loppuun, sivuston vasemmassa alalaidassa olevasta seuraava -painikkeesta pääsee hakemuksen/ilmoituksen esikatselusivustolle, josta lomakkeeseen täytetyt tiedot voi käydä vielä läpi. Tarkistuksen jälkeen voi joko palata muokkaamaan tietoja tai lähettää lomakkeen käsiteltäväksi kuntaan.

Lähetyksen jälkeen sähköinen asiointi siirtyy kiitossivulle, josta näkyy asiaan liittyvä myyntitunnus, valvontayksikön yhteystiedot ja tietoa hakemuksen/ilmoituksen käsittelyn etenemisestä. Hakemuksen/ilmoituksen jättämisen jälkeen voi siirtyä edellä mainitulla sivulla olevasta linkistä hakemaan tupakkatuotteiden jäljitettävyyssjärjestelmän edellyttämiä tunnuksia.

Hakija saa sähköisen hakemuksen/ilmoituksen lähettämisen jälkeen järjestelmästä välittömästi vastaanottokuittauksen todistuksena siitä, että hakemus/ilmoitus on jätetty.

Liitteet

Omavalvontasuunnitelma

Lomakkeeseen on liitettävä erillisenä asiakirjana hakijan/ilmoituksen tekijän laatima hyväksyttävä omavalvontasuunnitelma, joka täyttää sosiaali- ja terveysministeriön tupakkatuotteiden ja vastaavien tuotteiden vähittäismyynnistä antaman asetuksen (593/2016) vaatimukset. Mikäli elinkeinonharjoittaja täyttää sähköisen lomakkeen, siihen on liitettävä omavalvontasuunnitelma tiedostona. Valvira on laatinut elinkeinonharjoittajille omavalvontasuunnitelmaa koskevan oppaan, jonka liitteenä on valmis omavalvontasuunnitelmamalli. Tämän omavalvontasuunnitelmamallin voi

täyttää sähköisesti ja tallentaa tietokoneelle, josta sen voi liittää tiedostona sähköiseen lupahakemukseen. Opas löytyy kokonaisuudessaan Valviran verkkosivustolta (www.valvira.fi) ja yrityssuomi.fi -portaalista.

Myyntipaikan pohjapiirros

Lomakkeeseen on liitettävä myyntipaikan pohjapiirros ainoastaan niiden myyntipaikkojen osalta, joissa myyntipisteet eivät sijaitse kassojen tai info- tai palvelupisteiden välittömässä läheisyydessä. Pohjapiirroksesta on käytävä ilmi, että tupakkatuotteiden ja nikotiininesteiden myyjä voi jatkuvasti valvoa ostotilannetta. Sähköistä asiointia käytettäessä pohjapiirroksen voi liittää lomakkeeseen tiedostona. Muussa tapauksessa pohjapiirros on lähetettävä erikseen (sähkö)postitse lupaa/ilmoitusta käsittelevälle viranomaiselle.

Hakijan/ilmoittajan tai asiamiehen allekirjoitus

Allekirjoituksen tulee olla virallinen. Yhteisöjen (yhtiöt, osuuskunnat ja yhdistykset) ja säätiöiden puolesta nimen kirjoittamiseen oikeutettujen henkilöiden nimet käyvät ilmi ao. rekistereistä.

Viranomaiselle saapunutta **sähköistä lupahakemusta** ei tarvitse täydentää allekirjoituksella, jos asiakirjassa on tiedot lähettäjistä eikä asiakirjan alkuperäisyyttä tai eheyttä ole syytä epäillä (laki sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnasta (13/2003) 9 §:n 2 momentti).

Lisätietoja

ratkaisija Johtaja Jussi Holmalahti

esittelijä Ylitarkastaja Sonja Hemming

Lisätietoja saa sähköpostitse osoitteesta tupakka@valvira.fi.

Valvira

Sosiaali- ja terveysalan
lupa- ja valvontavirasto

Sosiaali- ja terveysalan
lupa- ja valvontavirasto, Valvira

Ratapihantie 9, 00520 Helsinki
PL 43, 00521 Helsinki
Koskenranta 3, 96100 Rovaniemi

Puhelin 0295 209 111
kirjaamo@valvira.fi
valvira.fi